

Archeologische prospectie met ingreep in de bodem Dendermonde, Korte Dijkstraat

Titel

*Archeologische prospectie met ingreep in de bodem
Dendermonde, Korte Dijkstraat*

Auteurs

Niels Janssens, Sarah De Cleer

Opdrachtgever

Mita De Baere (Atelier 4) / Familie Hofman

Projectnummer

2013-085

Plaats en datum

Gent, 9 april 2014

Reeks en nummer

*BAAC Vlaanderen Rapport 95
ISSN 2033-6898*

© BAAC Vlaanderen bvba. Niets uit deze uitgave mag zonder bronvermelding worden verveelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand, of openbaar gemaakt, in enige vorm of op enige wijze, hetzij elektronisch, mechanisch, door print-outs, kopieën, of op welke andere manier dan ook.

Inhoud

1	Inleiding.....	1
1.1	Aanleiding onderzoek	1
2	Bureauonderzoek.....	3
2.1	Geografische en bodemkundige situering	3
2.1.1	Geografische situering	3
2.1.2	Bodemkundige situering	4
2.2	Archeologische en historische situering	6
2.2.1	Historische gegevens van de regio	6
2.2.2	Cartografische gegevens.....	7
2.3	Archeologische gegevens	10
2.3.1	Voorgaande archeologische vondsten	10
2.4	Archeologische verwachting.....	12
3	Resultaten proefsleuvenonderzoek	13
3.1	Methodologie	13
3.2	Bodem / Stratigrafie van de onderzoekslocatie	15
3.3	Sporen en structuren (Zie Overzichtskaart bijlage 7.2)	16
3.3.1	Kuilen.....	17
3.3.2	Greppels	18
3.3.3	Muurwerk	21
3.3.4	Natuurlijke sporen.....	22
4	Besluit en waardering	22
4.1	Beantwoording onderzoeksvragen	23
4.2	Advies	23
5	Bibliografie	24
6	Lijst met figuren.....	25
7	Bijlagen	25
7.1	Sporenlijst	25
7.2	Overzichtskaart.....	25
7.3	Bodemprofielen	25

Foto voorpagina: Werkput 1 tijdens de aanleg

Technische fiche

Naam site: Dendermonde Korte Dijkstraat

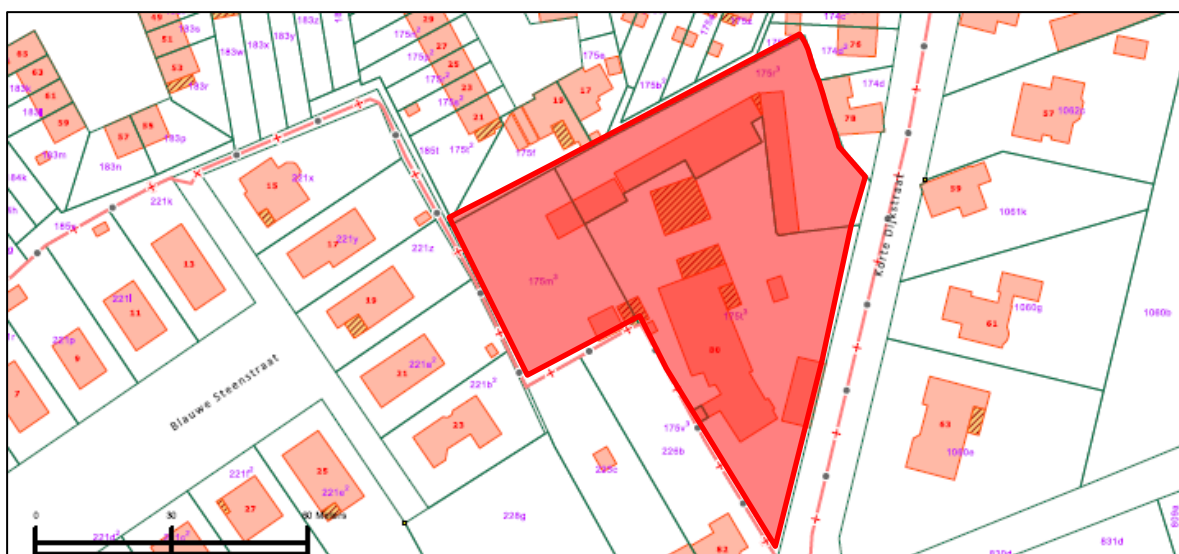
Ligging: Korte Dijkstraat 80
Gemeente Dendermonde
Deelgemeente Sint-Gillis-bij-Dendermonde
Provincie Oost-Vlaanderen

Topografische kaart¹:

Kadaster²: Afdeling 1, Sectie E

Percelen: 175m3, 175r3, 175t3

¹ Kaart Provincie Oost-Vlaanderen 2014a

² Kaart: Federale overheidsdienst Financiën 2014

Coördinaten:	X: 132565,693 Y: 191486,333 (noordoosten van het terrein) X: 132494,662 Y: 191450,115 (noordwesten van het terrein) X: 132508,029 Y: 191430,663 (zuidoosten van het terrein) X: 132555,285 Y: 191393,462 (zuidwesten van het terrein)
Onderzoek:	Archeologische prospectie met ingreep in de bodem
Projectcode:	2013-085
Opdrachtgever:	Mita De Baere (Atelier 4) / Familie Hofman Kalendijk 7 9200 Dendermonde
Uitvoerder:	BAAC Vlaanderen bvba
Vergunningsnummer:	2014/085
Naam aanvrager:	Niels Janssens
Projectleiding:	Niels Janssens
Terreinwerk:	Niels Janssens, David De Moen
Verwerking:	Niels Janssens
Wetenschappelijke begeleiding:	n.v.t.
Trajectbegeleiding:	Aimée Stroobants (stadsarchief Dendermonde)
Bewaarplaats archief:	BAAC Vlaanderen bvba
Grootte projectgebied:	ca. 5200 m ²
Grootte onderzochte oppervlakte:	ca. 674 m ²
Termijn:	Veldwerk: 2 dagen Uitwerking: 3 dagen
Reden van de ingreep:	Realisatie van een bouwproject van 16 woningen binnen het projectgebied.
Bijzondere voorwaarden:	Plan van aanpak opgesteld door BAAC bvba
Archeologische verwachting:	Binnen het onderzoeksgebied zelf zijn geen archeologische waarden gekend. De kans op het aantreffen van zulke waarden wordt hoog ingeschat, in de buurt van het onderzoeksgebied, op de site Hoogveld J, werden immers resten uit de metaaltijden en de Romeinse periode aangetroffen.

Wetenschappelijke vraagstelling:

Het doel van deze prospectie met ingreep in de bodem is een archeologische evaluatie van het terrein. Hierbij moeten minimaal volgende onderzoeksvragen beantwoord worden:

- *Zijn er sporen aanwezig?*
- *Zijn de sporen natuurlijk of antropogeen?*
- *Hoe is de bewaringstoestand van de sporen (goed, gebioturbeerd,...)?*
- *Maken de sporen deel uit van één of meerdere structuren?*
- *Behoren de sporen tot één of meerdere periodes?*
- *Welke aspecten verdienen bijzondere aandacht bij een eventueel vervolgonderzoek?*

Resultaten:

Er werden tijdens het onderzoek een viertal antropogene kuilen aangetroffen, alsook een zevental perceelsgreppels. Deze lagen vrij verspreid van elkaar en bevatten weinig tot geen materiaal. Er werden in conclusie weinig tot geen archeologische sporen aangetroffen.

1 Inleiding

1.1 Aanleiding onderzoek

Naar aanleiding van het bouwproject op het terrein gelegen aan de Korte Dijkstraat in Dendermonde heeft BAAC Vlaanderen bvba in opdracht van de familie Hofman en architect Mita De Baere (Atelier 4), een archeologische prospectie met ingreep in de bodem uitgevoerd. Deze prospectie werd opgelegd door de stad Dendermonde omdat de geplande graafwerken het bodemarchief en eventueel aanwezige archeologische waarden zullen vernietigen. Ook de *in situ* bewaring van mogelijke archeologische waarden is hierdoor uitgesloten (Figuur 1, Figuur 2).

Het onderzoeksgebied bevond zich in een gebied waarin reeds archeologische vondsten bekend zijn (zie verder bij 2.3.1). Het ging om diverse archeologische resten uit de *metaaltijden* en de *Romeinse periode*. Daarnaast is er bewoning afgebeeld op de historische kaarten vanaf de 18de eeuw. De kans dat er archeologische sporen zouden aangetroffen worden binnen het plangebied was dan ook reëel.

Figuur 1: Situering onderzoeksgebied op de topografische kaart³

In het kader van het 'archeologiedecreet' (decreet van de Vlaamse Regering 30 juni 1993, houdende de bescherming van het archeologisch patrimonium, inclusief de latere wijzigingen) en het uitvoeringsbesluit van de Vlaamse Regering van 20 april 1994, is de eigenaar en gebruiker van gronden waarop zich archeologische waarden bevinden, verplicht deze waarden te behoeden en beschermen voor beschadiging en vernieling. In het licht van de bestaande wetgeving heeft de opdrachtgever beslist, in samenspraak met het Agentschap Onroerend Erfgoed, eventuele belangrijke archeologische waarden te onderzoeken voorafgaande aan de verkaveling. Dit kan door behoud *in situ*, als de waarden ingepast kunnen worden in de plannen, of *ex situ*, wanneer de waarden onomkeerbaar vernietigd worden. Aangezien behoud *in situ* niet mogelijk was, is gekozen voor een archeologische prospectie met ingreep in de bodem.

³ Provincie Oost-Vlaanderen 2014a.

Figuur 2: Overzichtsplan toekomstig bouwproject

Het projectgebied was ca. 5200 m² groot en werd omschreven als *OB* (bebouwde zones). De omgeving rond het plangebied staat omschreven als *Pdc* (Matig natte licht zandleembodem met sterk gevlekte, verbrokkelde textuur B horizont) en *Pcc* (Matig droge licht zandleembodem met sterk gevlekte, verbrokkelde textuur B horizont).

Van dit plangebied diende 12,5 % (ca. 622,5 m²) archeologisch onderzocht te worden door middel van proefsleuven en kijkvensters. In totaal werd tijdens het onderzoek 674m² (zo'n 12,96% van het terrein) archeologisch onderzocht door middel van zeven proefsleuven en drie kijkvensters

Het onderzoek werd uitgevoerd op 21 en 31 maart 2014. Projectverantwoordelijke was Niels Janssens. David Demoen werkte mee aan het onderzoek. Contactpersoon bij de bevoegde overheid, de stad Dendermonde, was Aimée Stroobants. Contactpersoon bij de opdrachtgever (Familie Hofman en architect Mita De Baere) was Mita De Baere.

Doel van deze opdracht is het vaststellen en waarderen van eventueel aanwezige archeologische sporen. Hiertoe wordt voorafgaand aan het bouwproject een proefsleuvenonderzoek (archeologische prospectie met ingreep in de bodem) uitgevoerd op het hele plangebied, om tot een archeologische evaluatie van het terrein te komen. Hierbij moeten volgende onderzoeksvragen beantwoord worden:

- Zijn er sporen aanwezig?
- Zijn de sporen natuurlijk of antropogeen?
- Hoe is de bewaringstoestand van de sporen (goed, gebioturbeerd,...)?
- Maken de sporen deel uit van één of meerdere structuren?
- Behoren de sporen tot één of meerdere periodes?
- Welke aspecten verdienen bijzondere aandacht bij een eventueel vervolgonderzoek?

Na dit inleidende hoofdstuk volgt een kort bureauonderzoek, met de gekende bodemkundige en archeologische gegevens betreffende het onderzoeksgebied en haar omgeving. Vervolgens wordt de toegepaste methode toegelicht. Daarna worden de resultaten van de archeologische prospectie gepresenteerd. Hieruit volgen een synthese en een advies voor eventueel vervolgonderzoek.

2 Bureauonderzoek

In dit hoofdstuk wordt een overzicht gegeven van de beschikbare kennis inzake bodemkunde, geomorfologie, historie en archeologie van de onderzoekslocatie specifiek en van de directe en ruimere omgeving. Dit vormt de basis voor de archeologische verwachting van het onderzoeksgebied.

2.1 Geografische en bodemkundige situering

2.1.1 Geografische situering

Het projectgebied is gelegen te Dendermonde in de provincie Oost-Vlaanderen (Figuur 3, Figuur 4), meer bepaald in de deelgemeente Sint-Gillis-bij-Dendermonde. De te onderzoeken percelen lagen binnen afdeling 1, sectie E van deze stad en waren: 175m3, 175r3 en 175t3.

Figuur 3: Situering onderzoeksgebied op een orthofoto⁴

⁴ Geopunt 2014a

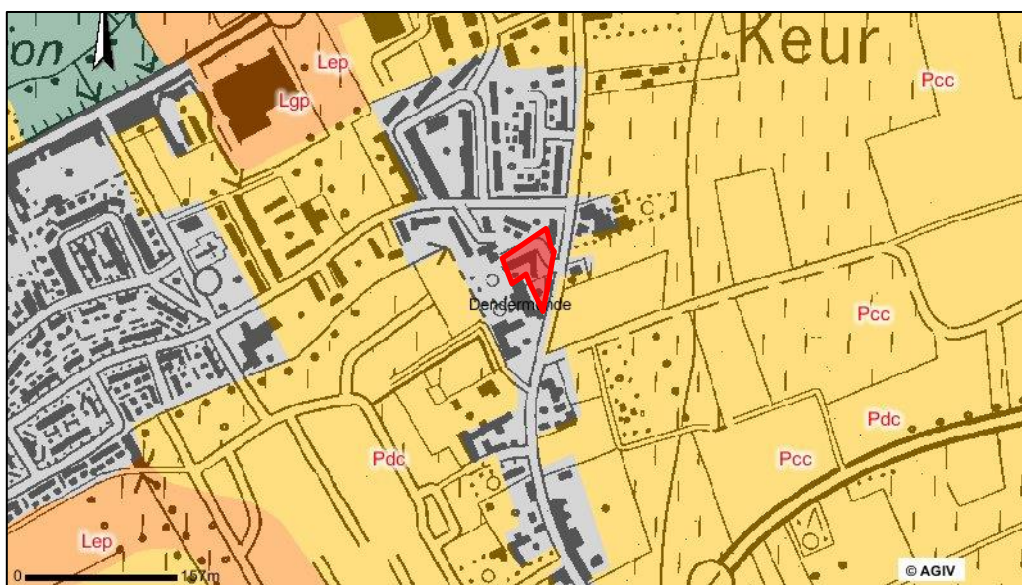

Figuur 4: Situering onderzoeksgebied op de kadasterkaart⁵

2.1.2 Bodemkundige situering

2.1.2.1 Bodemkaart van Vlaanderen

Volgens de bodemkaart (Figuur 5)⁶ is de bodem in het plangebied gekarteerd als OB (bebouwde zones). De omgeving rond het plangebied staat omschreven als Pdc (Matig natte licht zandleembodem met sterk gevlekte, verbrokkelde textuur B horizont) en Pcc (Matig droge licht zandleembodem met sterk gevlekte, verbrokkelde textuur B horizont).

Figuur 5: Situering onderzoeksgebied op de bodemkaart van Vlaanderen⁷

2.1.2.2 Geologische opbouw

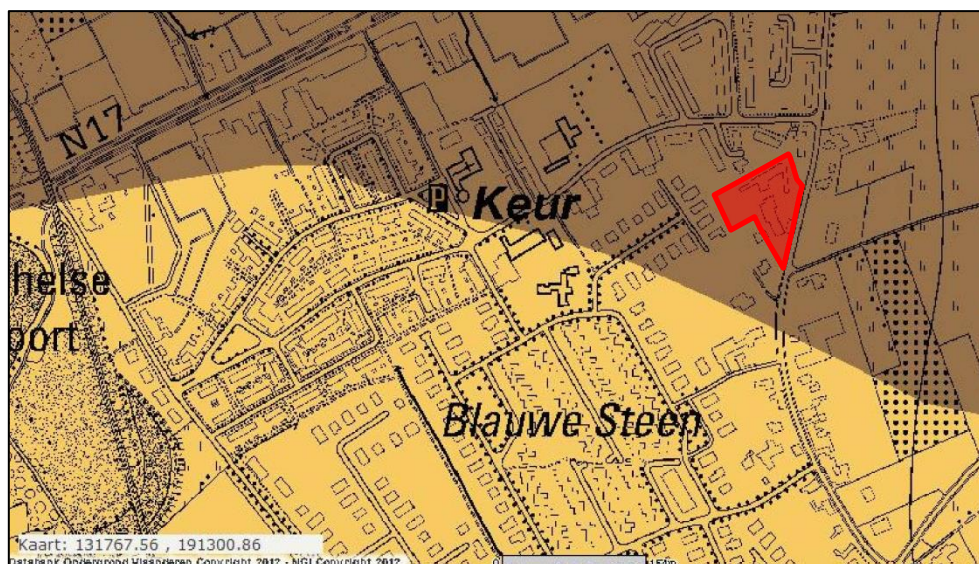
Op basis van de *Databank Ondergrond Vlaanderen*⁸ wordt binnen het plangebied het tertiair substraat gevormd door het *Lid van Ursel* (MaUr) (Figuur 6), dat bestaat uit grijsblauwe tot blauwe klei⁹.

⁵ Federale overheidsdienst Financiën 2014

⁶ AGIV 2014

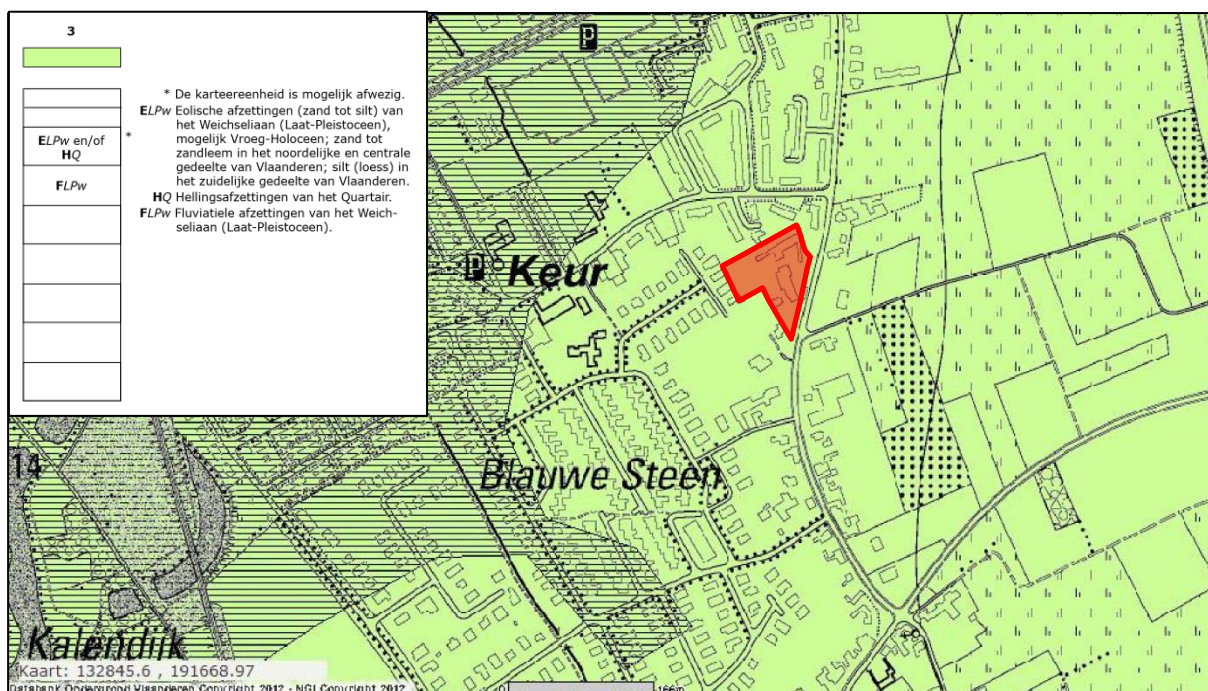
⁷ AGIV 2014

⁸ DOV Vlaanderen, 2014a.

Figuur 6: Situering onderzoeksgebied op de tertiargeologische kaart¹⁰

Volgens de quartairgeologische kaart (Figuur 7) komen in het plangebied *eolische afzettingen* (zand tot silt) van het Weichseliaan (Laat-Pleistoceen), mogelijk Vroeg-Holoceen (ELPw) (zand tot zandleem in het noordelijke en centrale gedeelte van Vlaanderen) en/of *hellingsafzettingen* van het Quartair (HQ) voor. Daaronder komen *fluviatiele afzettingen* van het Weichseliaan (Laat-Pleistoceen) (FLPw) voor. Er was geen sprake van Holocene en/of Tardiglaciale afzettingen bovenop de Pleistocene sequentie¹¹.

Figuur 7: Situering onderzoeksgebied op de quartairgeologische kaart¹²

⁹ DOV Vlaanderen, 2014b.

¹⁰ DOV Vlaanderen, 2014b

¹¹ DOV Vlaanderen, 2014b

¹² DOV Vlaanderen, 2014b

2.2 Archeologische en historische situering

Binnen dit kader wordt eerst een klein historisch overzicht gegeven over het onderzoeksgebied, daarna worden de reeds gekende archeologische waarden uit de nabije omgeving opgesomd.

2.2.1 Historische gegevens van de regio

Het onderzoeksgebied is gelegen in een deelgemeente van Dendermonde, namelijk Sint-Gillis-Bij-Dendermonde. Deze deelgemeente heette niet altijd zo, van 1530 tot en met 1800 werd ze aangeduid met de naam *Sint-Gillis-Zwijveke* en daarvoor werd enkel de naam *Zwijveke* gebruikt. De eerste vermelding is te vinden in 1223 als *Sueveka / Sueveke / Suiueke*, afgeleid van het Gallo-Romeinse *Swiviacum*, “woonplaats van Swibo”.

Dit gebied was in het westen en het noorden begrensd door de Dender tot aan de monding in de Schelde. Er is al bewoning geattesteerd in de 7de eeuw, wanneer er in de huidige boonwijk, op een hoger gelegen deel in het landschap aan de Dender, een kerk werd gebouwd. Na de invallen van de Noormannen werd hier tevens een kleine omwalde versterking opgericht, *het Motteken*, ter bewaking van de rivier.

Daar in de buurt werd een belangrijke Merovingische begraafplaats uit de tweede helft van de 5de eeuw tot de 7de eeuw aangetroffen (1933-1936). Later (1952) werden twee brandgraven met de restanten van een brandstapel uit tweede kwart van 2de eeuw ontdekt. Nu nog terug te vinden in de toponymie van de streek (*Lutterzele, de Akkers, Frankische dries,...*).

In 1228 ontwikkelde zich de *Sint-Gillisparochie* ter hoogte van het verlaten Sint-Gillishospitaal, doordat de Cisterciënzerinnenabdij de parochiekerk had overgenomen. Er werd een onderscheid gemaakt tussen *Sint-Gillis-Binnen* / - *intra muros* (burgerlijk Dendermonde) en *Sint-Gillis-buiten* / - *extra muros* (burgerlijk Zwijveke).

De aanleg en het rechte trekken van straten en verbindingswegen zorgde voor een toename in de bevolking en eind 1901 werd Sint-Gillis-Buiten een zelfstandige parochie¹³¹⁴. Het plangebied zelf was gelegen in het oosten van deze parochie.

Het plangebied zelf staat ook wel bekend onder de naam *Rogghemanshof*, genoemd naar de bouwheer van de hoeve, Frans Henri Roggheman, die ze omstreeks 1929 liet bouwen. De vroegste historische bron, een jaarsteen ingemetseld in een van de gebouwen, zou omstreeks 1856 te plaatsen zijn. In 1969 werd de vroegere boerenwoning volledig vernieuwd in de hedendaagse stijl, met een driehoekig voorerf met verschillende losstaande gebouwen (woning en stallen), deels omhaagd en voorzien van voortuin en moestuin¹⁵.

Het blijft echter niet zeker hoever deze hoeve kan teruggebracht worden in de tijd. Het bestuderen van historisch kaartmateriaal kan hierbij helpen.

¹³ Bovijn 1983, 7-8

¹⁴ Dendermonde 2014

¹⁵ Inventaris Onroerend Erfgoed 2014

2.2.2 Cartografische gegevens

Een van de vroegste afbeeldingen van het plangebied is te dateren in de 16de eeuw, omstreeks het jaar 1570. Het gaat om een stedenatlas opgesteld door Jacob Van Deventer (Figuur 8). Op de locatie van het onderzoeksgebied is niets te zien qua structuren (gebouwen etc.). Het gebied staat ingekleurd in een lichtgele kleur, wat aangeeft dat het hier ging om droge gebieden, gebruikt voor landbouw¹⁶. Op de kaart is reeds duidelijk de Korte Dijkstraat zichtbaar.

Figuur 8: Kaart Jacob Van Deventer 1570 met plangebied bij benadering in rood aangeduid¹⁷

Een volgende kaart waarop het plangebied voldoende duidelijk staat afgebeeld werd opgesteld door Jacques Eghels, militair ingenieur van de stad Dendermonde, omstreeks 1755-1756¹⁸ (Figuur 9). Kaarten uit de 17de eeuw waarop het plangebied duidelijk wordt weergegeven (lees: niet figuratief) werden niet aangetroffen. Op deze kaart is het plangebied nog voor een groot deel ingenomen door akkers, die zijn afgebakend door grachten. Min of meer centraal doorheen het gebied liep eveneens een greppel. Ten zuiden hiervan zijn een drietal gebouwen met enkele moestuintjes weergegeven. De gebouwen hebben een drie verschillende oriëntaties, namelijk een noord-zuid, een oost-west en een zuidwest-noordoost.

¹⁶ Dauwe 2010, 36-38

¹⁷ Dauwe 2010, 38

¹⁸ Dauwe 2010, 135

Figuur 9: Kaart Jacques Eghels 1755-1756 (plangebied in rood aangeduid)¹⁹

Een twintigtal jaar later werd de Ferrariskaart (Figuur 10) opgesteld (tussen 1771-1778). Deze kaart had in de eerste plaats een militair doel, waardoor civiele gebouwen niet zoveel aandacht kregen bij het intekenen. Dit verklaart de ietwat vervormde situatie weergegeven op deze oude kaart. Grofweg gezien zijn de drie gebouwen, die reeds op de kaart van Eghels weergegeven waren, ook te zien op de Ferrariskaart. Ook zijn er twee nieuwe, kleinere gebouwtjes weergegeven ten westen van drie reeds bestaande. De greppel, ongeveer centraal door het onderzoeksgebied lopend, is ook nog zichtbaar.

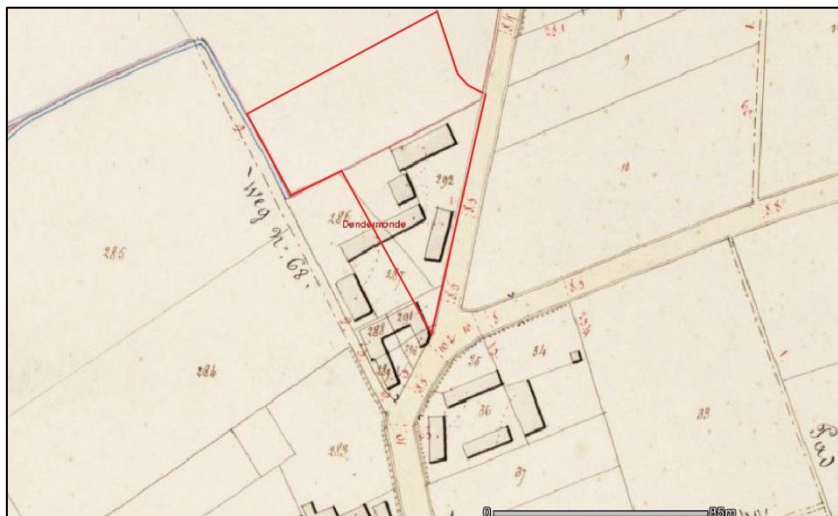
Figuur 10: Ferrariskaart 1771-1778 (plangebied in rood aangeduid)²⁰

Een volgende bestudeerde kaart, de atlas der buurtwegen (Figuur 11), is te dateren omstreeks 1840. De drie oudste gebouwen zijn nog steeds zichtbaar op deze kaart, er zijn echter nog veel meer gebouwen verschenen. In het noorden liggen twee kleinere gebouwen, een vierkant gebouwtje en een rechthoekig met een zuidwest-noordoost oriëntatie. Net ten zuidwesten van het plangebied staan nu ook nog een aantal kleine gebouwtjes afgebeeld.

¹⁹ Dauwe 2010, 135

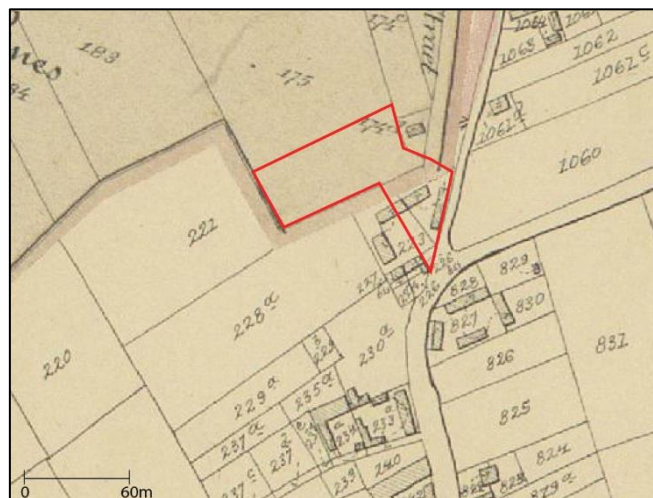
²⁰ Geopunt 2014b

De eerder aangehaalde centrale gracht is nog steeds aanwezig, maar nu zijn er eveneens stukjes van een noordwest-zuidoost lopende en van een zuidwest-noordoost lopende greppel te zien.

Figuur 11: Situering onderzoeksgebied op de Atlas van de Buurtwegen (ca. 1840)²¹

De kaart van Philippe-Christian Popp (*Atlas cadastral parcellaire de la Belgique*) (Figuur 12), opgesteld in de tweede helft van de 19^e eeuw, vertoont een gelijkaardig beeld met de *Atlas van de Buurtwegen*. Het enige duidelijke verschil is het niet meer aanwezig zijn van de twee kleinere gebouwtjes gelegen ten noorden van de drie oude gebouwen. Vermoedelijk werden deze dus afgebroken in de periode 1840-1879.

Figuur 12: Situering onderzoeksgebied op de Poppkaart (1842 – 1879)²²

Als laatste werd ook gekeken naar een recente luchtfoto (genomen in 2012). Hieruit blijkt dat er toch grote verschillen waar te nemen zijn. De meeste gebouwen die aanwezig zijn op de foto (Figuur 13) lijken niet aanwezig te zijn op de Popp kaart en omgekeerd. Vermoedelijk werden deze gebouwen dus afgebroken en werden er nieuwe bijgebouwd bij het zetten van het Rogghemanshof in 1929. Het enige gebouw dat lijkt over te blijven is het kleine gebouwtje gelegen langs de Korte Dijkstraat. In het noorden van het onderzoeksgebied is een verharding aanwezig.

²¹ Provincie Oost-Vlaanderen 2014b

²² Geopunt 2014c

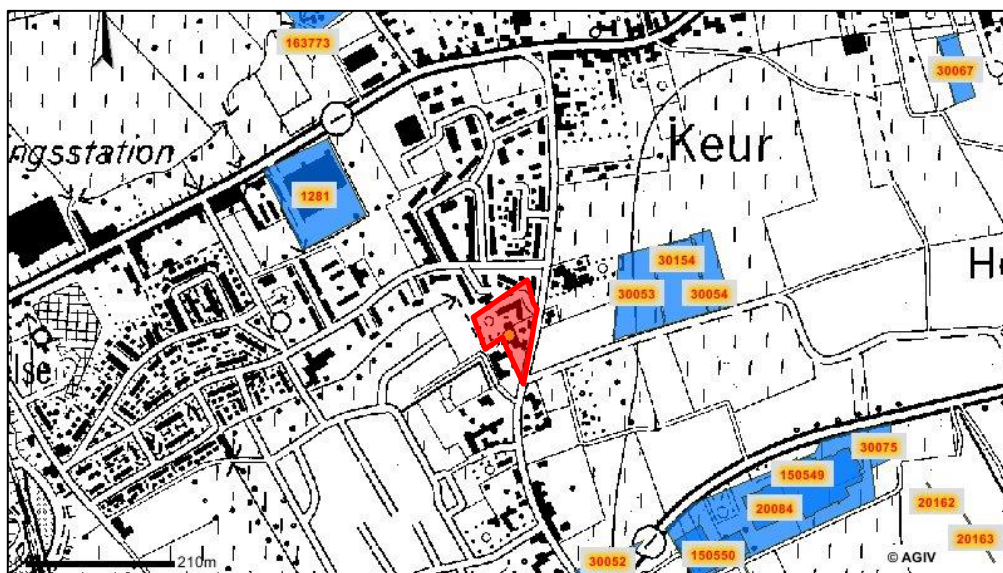
Figuur 13: Othofoto uit 2012 (rood: plangebied; geel: woning 1969; wit: overige gebouwen)²³

2.3 Archeologische gegevens

2.3.1 Voorgaande archeologische vondsten

Om in te schatten wat het archeologisch potentieel is van het terrein aan de Korte Dijkstraat te Dendermonde, werd ook gekeken naar wat er archeologisch al gekend is uit de omgeving van het plangebied. Daarvoor is de Centrale Archeologische Inventaris (CAI) als uitgangspunt gebruikt.

In de CAI zijn archeologische waarden uit heel Vlaanderen verzameld. Hoewel de inventaris niet geheel volledig is, kan ze toch dienen als eerste inzicht in wat er archeologisch in een gebied aangetroffen is. Voor het plangebied aan de Korte Dijkstraat zijn er geen archeologische waarden gekend (Figuur 14)²⁴.

Figuur 14: CAI-kaart van het onderzoeksgebied met de archeologische vindplaatsen in de omgeving²⁵

²³ Geopunt 2014a

²⁴ Centraal Archeologische Inventaris 2014

²⁵ Centraal Archeologische Inventaris 2014

Ten noordwesten van het plangebied (CAI 1281) werd op basis van cartografie een (verdwenen) site met walgracht uit de 18de eeuw gelokaliseerd²⁶.

Ten oosten van het onderzoeksgebied zijn er verschillende locaties gekend. In de deelgemeente Sint-Gillis-bij-Dendermonde, ter hoogte van de Wolvestraat (CAI 30053, CAI 30154, CAI 30054), werden archeologische objecten aangetroffen tijdens een veldprospectie. Het ging enerzijds om lithisch materiaal uit de steentijd (midden-/laat-neolithicum / vroege-bronstijd), met name geretoucheerde afslagen en een kling. Anderzijds werd er gereduceerd gebakken aardewerk en steengoed gerecupereerd dat in de late middeleeuwen kon gesitueerd worden²⁷.

Op de site *Hoogveld J* ten zuidoosten van het plangebied in de deelgemeente Sint-Gillis-bij-Dendermonde (CAI 150549) zijn verschillende sporen uit de metaaltijden en de Romeinse tijd aan het licht gekomen. De grafcirkel werd op basis van de vondst van fragmenten van Hilversum-urnen in de vroege- of midden-bronstijd gesitueerd. Binnen de grafcirkel was een dubbele palenconfiguratie aanwezig en ten zuiden van de structuur werd een palenrij teruggevonden met een ritueel/funerair karakter. Een vlakgraf met een urne met menselijke crematieresten werd in de late bronstijd gedateerd. Daarnaast kwamen er verschillende sporen aan het licht uit de late ijzertijd (La Tène), meer bepaald twee enclos (24x18 m en 11x18 m) en palenclusters rond de bronstijd grafcirkel, met grote concentraties verbrand menselijk bot en handgevormd dikwandig aardewerk. Binnenin de tweede enclos waren een groot aantal paalsporen aanwezig (gebouwtje of rituele constructie?). Ten westen van de tweede enclos kwamen verschillende brandrestengraven aan het licht. Op basis van het vondstmateriaal (glaskralen, Romeins aardewerk,...) werden deze in de Romeinse periode gedateerd. Daarnaast zijn nog een kuil en een gracht gevonden die in de (post-)middeleeuwen werden gesitueerd²⁸.

Op deze site werden verder nog een waterput en verschillende spiekertjes aangetroffen (CAI 150550). Op basis van een brandlaag aan de rand van het spoor konden deze sporen gedateerd worden in de vroege fase van La Tène. De waterput had ingeheide planken en een tweeledige structuur. Daaronder werd een vlechtwerkwaterput gevonden. In de vulling werd aardewerk gerecupereerd en morfologisch gedateerd in de vroege ijzertijd. In de onmiddellijke nabijheid van de waterput zijn drie (vermoedelijk vier) spiekertjes aan het licht gekomen²⁹.

Hoogveld J Zone A-A' (CAI 20084) omvatte ook sporen uit de metaaltijden (ijzertijd), meer bepaald een vermoedelijk cirkelvormig grafmonument, greppelstructuren die vermoedelijk in verband te brengen zijn met de aangetroffen brandrestengraven en waarin handgevormd aardewerk werd gerecupereerd en een waterput of drenkpoel met grote fragmenten handgevormd aardewerk. Verder kwam ook een gebouwplattegrond aan het licht waarbij in de paalsporen handgevormd, dikwandig en reducerend gebakken aardewerk werd aangetroffen. Daarnaast werd een spoor gevonden, geïnterpreteerd als een waterput of een grote (afval)kuil of de inhoud van een gebouw (hutkom/potstal?)³⁰.

Verder zijn er nog enkele losse vondsten gekend uit midden-/laat-neolithicum / bronstijd (klingfragment) en late middeleeuwen (aardewerk) (CAI 30075) en late- tot post-middeleeuwen (grijs en rood aardewerk, steengoed,...) (CAI 30052)³¹.

²⁶ Centraal Archeologische Inventaris 2014

²⁷ Centraal Archeologische Inventaris 2014

²⁸ Centraal Archeologische Inventaris 2014

²⁹ Centraal Archeologische Inventaris 2014

³⁰ Centraal Archeologische Inventaris 2014

³¹ Centraal Archeologische Inventaris 2014

2.4 Archeologische verwachting

Aan de hand van de historische informatie en het kaartmateriaal is het duidelijk dat er structuren kunnen aangetroffen worden. Het onderzoeksgebied werd niet specifiek bij naam vermeld in de historische bronnen, maar op de historische kaarten (de vroegst bestudeerde dateert echter pas in de 16de eeuw) staat bebouwing afgebeeld. Voor de onmiddellijke omgeving van het plangebied zijn bovendien veel archeologische waarden gekend, voornamelijk uit de metaaltijden en de Romeinse periode. Ook de ligging van het plangebied, op een hoge en droge plaats, zorgt voor een hoog archeologisch potentieel. Deze plaatsen hadden immers steeds een hoge aantrekkingskracht voor bewoning en akkerbouw.

De enige manier om een duidelijk beeld te verkrijgen van mogelijk aanwezige, archeologische resten, voornamelijk met betrekking tot de aanwezigheid van zeer vroege sporen, is om het terrein te toetsen hieraan, door middel van een proefsleuvenonderzoek.

3 Resultaten proefsleuvenonderzoek

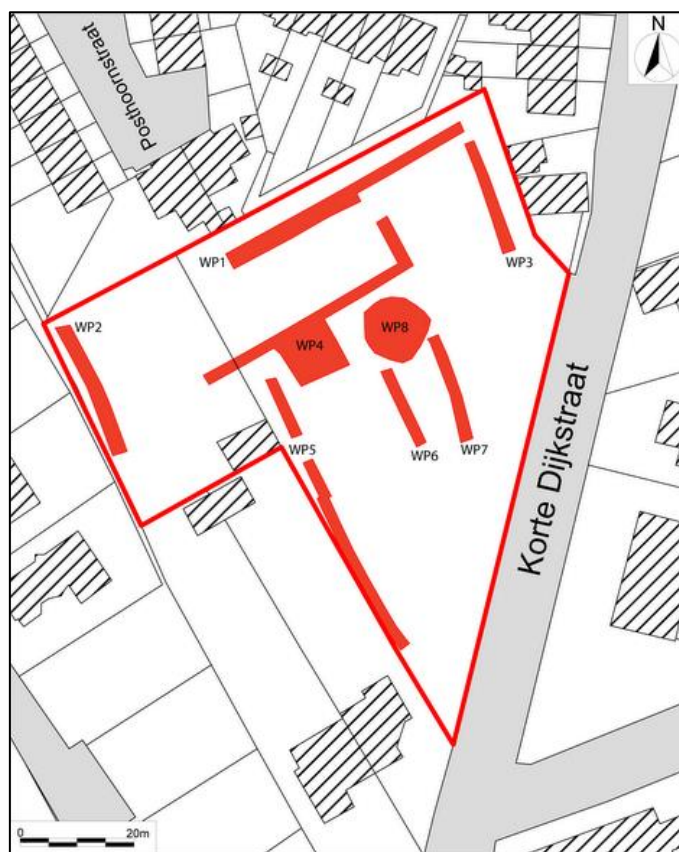
In dit hoofdstuk wordt eerst de toegepaste methodologie geschetst (werkwijze, planning, aanpak, strategie van het veldwerk). Daarna worden de resultaten van het veldonderzoek beschreven. Aan de hand van de beschrijvingen van de resultaten van het onderzoek wordt een interpretatie gegeven van de gevonden sporen.

3.1 Methodologie

De prospectie met ingreep in de bodem bestond uit een standaard proefsleuvenonderzoek waarbij de methode van continue sleuven werd gebruikt. De locatie van deze sleuven werd voorafgaande aan het onderzoek besproken met de verschillende partijen. De sleuven werden zo gegraven dat ze een zo min mogelijke impact zouden hebben op de later te plaatsen funderingen. Om fouten te vermijden werden deze proefsleuven door een beëdigd landmeter uitgezet (Figuur 15).

Voorafgaande aan het plaatsen van een torenkraan op het terrein werd werkput 8 gegraven. Deze werd aangelegd op het eerst leesbare, archeologische niveau en gedocumenteerd, vooraleer men overging tot het dieper graven voor de plaatsing.

Er werd in totaal een oppervlakte van 674 m² archeologisch geprospecteerd, wat neer komt op ca. 12,96% van het te ontwikkelen terrein.

Figuur 15: Inplanting proefsleuven en kijkvensters binnen het plangebied

De sleuven werden aangelegd met behulp van een kraan op rupsbanden van 18 ton met gladde graafbak van 1,8m. In elke sleuf werd machinaal één vlak aangelegd op het archeologisch relevante en leesbare niveau, dit onder begeleiding van minstens één archeoloog. Vervolgens werd het vlak manueel bijgeschaafd, zodat de sporen het best zichtbaar waren en meteen konden worden ingekrast. Het maaiveld bevond zich op een hoogte van gemiddeld 4,75 m TAW. De diepte van het

eerste archeologisch niveau, de ongeroerde moederbodem, bevond zich op 50 – 80cm onder het niveau van het maaiveld.

De proefsleuven werden aangevuld met kijkvensters (grootte: min. 5 x 5 m en max. 13 x 13 m), op het terrein zelf bepaald door de vergunninghoudende archeoloog in functie van een betere inschatting van de sporendichtheid en betere interpretatie van de sporen. De kijkvensters en/of dwarsseuven waren voldoende groot om de onderzoeksvragen te kunnen beantwoorden.

Van alle sleuven werden overzichtsfoto's gemaakt en van alle sporen ook detailfoto's. De sleuven en sporen werden ingetekend door middel van een *Robotic Total Station* (RTS) en gedocumenteerd aan de hand van beschrijvingen. Indien een spoor zich tegen de putwand bevond, werd het werkputprofiel opgeschoond om de relatie tussen het spoor en de bodemhorizonten te registreren. Sporen-, foto- en vondstenlijsten werden digitaal geregistreerd in het veld. Gebruik makend van het programma *Autocad* werden de verzamelde data van de opgravingsvlakken verwerkt tot een gedetailleerd en overzichtelijk grondplan.

Zeven sporen werden gecoupeerd in functie van de onderzoeksvragen. Ook deze coupes werden geregistreerd door middel van een foto en indien nodig een tekening op schaal 1/20. Duidelijk natuurlijke sporen werden niet getekend.

Drie profielputten werden gegraven om een inzicht te kunnen verwerven in de lokale bodemopbouw (en de diepte van verstoring). Bij elke profielput werd de absolute hoogte van het (archeologisch) vlak en van het maaiveld genomen en op het plan aangeduid. Deze bodemprofielen werden opgemeten, opgekuist, gefotografeerd, ingetekend op schaal 1/20 en beschreven per horizont op basis van de bodemkundige registratie- en beschrijvingsmethodes.

Met behulp van een metaaldetector (*Tesoro Silver*) werd naar metaalvondsten gezocht. Sporen waarbij het toestel een signaal gaf, werden aangeduid in de sporenlijst. Tijdens de aanleg werden echter geen metaalvondsten aangetroffen.

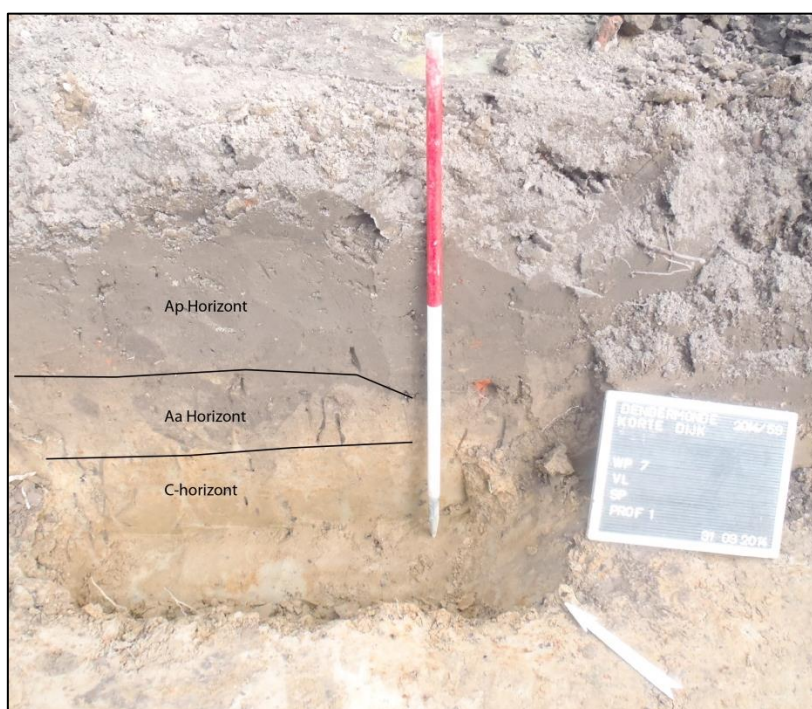
Tijdens het onderzoek werd ook geen lithisch materiaal aangetroffen.

Meteen na afloop van het onderzoek werden de proefsleuven gedicht om verdere degradatie en instabiliteit van het terrein te voorkomen. Dit gebeurde met instemming van de stad Dendermonde (vertegenwoordigd door dhr. Aimé Stroobants).

3.2 Bodem / Stratigrafie van de onderzoekslocatie

Op drie verschillende locaties werden bodemprofielen aangelegd, namelijk in werkputten 4, 5 en 7. Deze drie profielen vertoonden een sterk gelijkaardig beeld ten opzichte van elkaar.

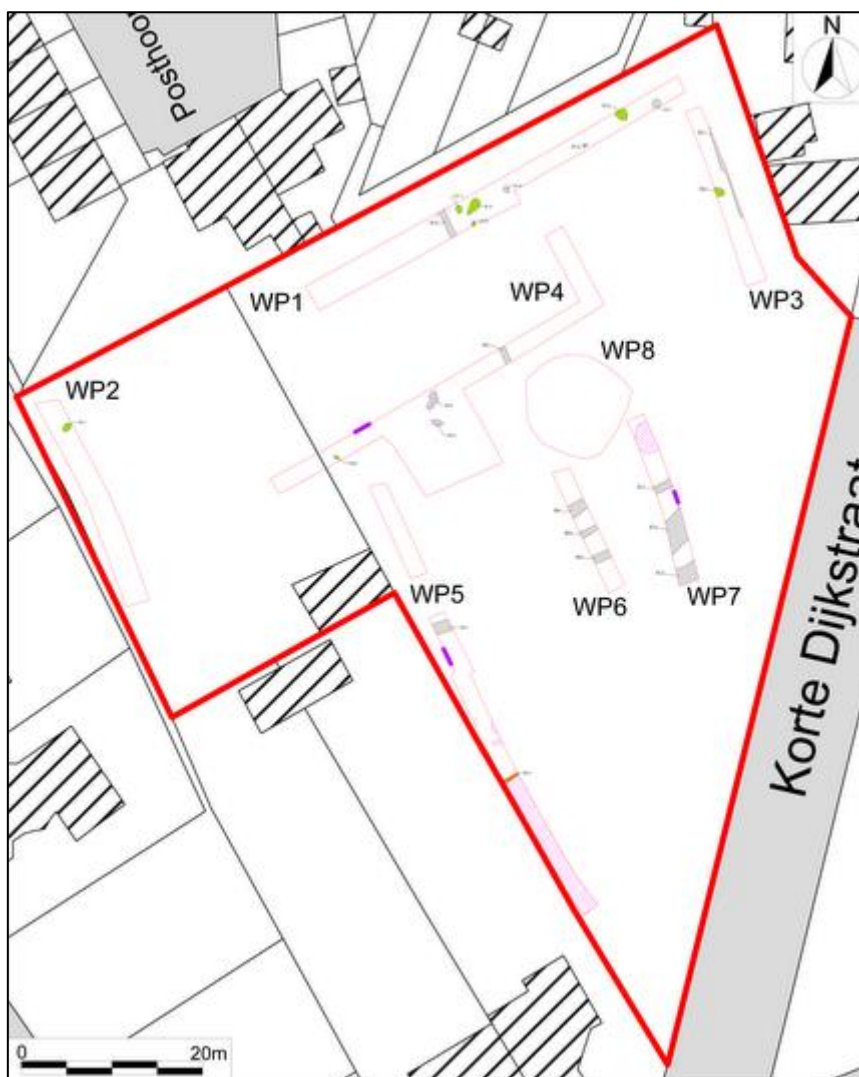
Er was in deze drie profielen weinig tot geen natuurlijke bodemontwikkeling zichtbaar. Op de C-horizont, hier een wit-bruin gevlekt substraat van zandige leem met her en der ijzerconcreties, lag telkens een Aa-horizont, een opgebrachte laag met een lichtgrijze tot donkergrijze kleur en vele sporen van bioturbatie en ijzerconcreties. Hier bovenop lag dan de bouwvoor, of Ap horizont. Omdat er geen B-horizont zichtbaar was op het terrein kan ervan uitgegaan worden dat het terrein op een bepaald moment werd afgetopt, om daarna weer aangevuld te worden (vandaar de aanwezigheid van een Aa-horizont). Dit kan een implicatie gehad hebben op de mogelijk aanwezige sporen.

Figuur 16: Profiel 1 in werkput 7 - dit profiel is representatief voor de gehele site

3.3 Sporen en structuren (Zie Overzichtskaart bijlage 7.2)

Er werden in totaal een twintigtal sporen aangetroffen. Het ging hier voornamelijk om fragmenten van enkele perceelsgreppels (10 spoornummers), enkele kuilen (4 spoornummers) en een aantal sporen van natuurlijke oorsprong (windvallen, bioturbatie, etc.. – 8 sporen). In één van de werkputten werden geen sporen aangetroffen, namelijk in werkput 8. Deze werkput werd gegraven ten behoeve van het plaatsen van een torenkraan.

Figuur 17: Detail werkputten en kijkvensters (grijs: sporen; groen: natuurlijke sporen; roze diagonalen: recente verstoring; oranje: muurresten; paarse lijn: locatie profielen)

3.3.1 Kuilen

De vier kuilen werden aangetroffen in werkputten 1 en 4, in het noorden en eerder centraal binnen het onderzoeksgebied. In werkput 1 werden deze sporen aangeduid met de spoornummers 1.1 en 1.4. Het spoor 1.1 was de onderzijde van een recent gegraven kuil, die ook reeds in de bouwvoor zichtbaar was. Het spoor had dan ook een sterk heterogeen uitzicht wat betreft kleur en samenstelling. Spoor 1.4 werd als kuiltje herkend na het couperen ervan. In het lichtgrijze spoor werden echter geen dateerbare vondsten aangetroffen. De zeer diffuse ondergrens van het spoor zou ook kunnen aangeven dat het alsnog eerder om een natuurlijk spoor ging.

Er werd dan ook besloten om in de omgeving van dit spoor de sleuf uit te breiden, met de bedoeling mogelijke andere sporen aan te treffen. Er kon echter, daar de sleuf bijna op de noordelijke grens van het onderzoeksgebied was gelegen, enkel naar het zuiden toe uitgebreid worden. In dit kijkvensters werden nog enkele sporen aangetroffen, maar deze bleken eerder van natuurlijke aard te zijn.

Figuur 18: Uitbreiding in werkput 1 met op de voorgrond spoor 1.4 (links); coupe op spoor 1.4 (midden); verdere uitbreiding werkput 1 met op voorgrond natuurlijke sporen en greppel (rechts)

Zo'n 25m ten zuidwesten van deze sporen werden, in werkput 4, nog twee kuilen aangetroffen. Deze werden aangeduid met de spoornummers 4.2 en 4.3. Ook hier werd besloten om een groter kijkvenster aan te leggen in de omgeving van de sporen, maar hier werden geen andere sporen aangetroffen.

De sporen 4.2 en 4.3 hadden een zeer gelijkaardig uitzicht wat betreft de vulling. Ze hadden allebei een grijze tot donkergrijze kleur en bevatten geen inclusies. Er waren in de vullingen dan ook geen vondsten aanwezig.

Beide sporen werden gecoupeerd, spoor 4.2 door de helft ervan uit te graven, spoor 4.3 door middel van kwadranten. Ze bleken maximum ca. 22cm diep bewaard te zijn. Na het afronden van het onderzoek, wanneer er dus een duidelijk beeld was verkregen over de aan- of afwezigheid (in dit geval afwezigheid) van archeologische structuren, werden de sporen ook afgewerkt, dit om vondstmateriaal, mogelijk nog aanwezig in de tweede helft van het spoor, in te verzamelen.

Figuur 19: Kijkvenster rond sporen 4.2 en 4.3 (linksboven); coupe op spoor 4.2 (rechtsboven); coupes op spoor 4.3 (onder)

3.3.2 Greppels

Ook werden dus, behalve kuilen, verschillende greppels aangesneden. Het ging hier naar alle waarschijnlijkheid steeds om greppels die gediend hebben om het landschap in te delen en eigendommen af te bakenen (perceelsgreppels).

Een eerste greppel (greppel 1) werd aangesneden in de werkputten 1 en 4 (sporen 1.8 en 4.1). Deze had een NW-ZO oriëntatie en een bruin tot grijze, homogene vulling. Uit de vulling kon een scherf verzameld worden, namelijk een scherfje middeleeuws, grijs aardewerk. Ook werd deze greppel gecoupeerd, namelijk in het noordelijke profiel van werkput 1. Hier bleek hij nog zo'n 20cm diep bewaard te zijn.

Figuur 20: Spoor 1.8 in het vlak (links) en in coupe (rechts)

Een vijftal greppels lagen allemaal iets meer naar het zuiden toe, in de sleuven 5, 6 en 7. Ze hadden allemaal een ZW-NO oriëntatie.

Greppel 2: Sporen 5.1 en 6.3

Greppel 3: Sporen 6.2 en 7.1

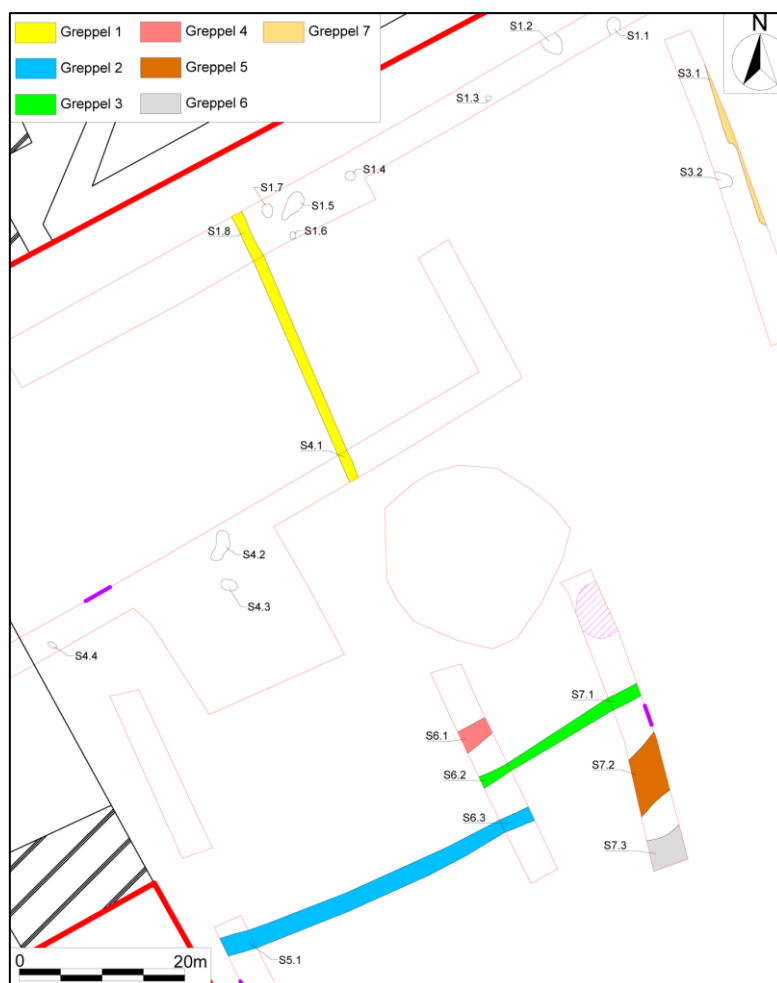
Greppel 4: Spoor 6.1

Greppel 5: Spoor 7.2

Greppel 6: Spoor 7.3

Figuur 21: Sleuven 6 (links) en 7 (rechts) met greppels

Figuur 22: Detailplan: greppels

Greppel 2 was maximum 1,25m breed en had een grijze tot donkergrijze, homogene vulling. Greppels 3 en 4 hadden een zeer gelijkaardig uitzicht, en waren respectievelijk maximum 0,8m en 1,4m breed. Omwille van dit zeer gelijkaardig uitzicht werd slechts een van deze drie greppels gecoupeerd. Dit werd gedaan om informatie te verkrijgen over de diepte van bewaring van dergelijke sporen binnen het plangebied. Greppel 3 werd gecoupeerd ter hoogte van spoor 7.1 en bleek hier nog zo'n 18cm diep bewaard te zijn. Deze bewaarde diepte kwam sterk overeen met deze van greppel 1. Greppel 4 was in sleuf 7 niet meer zichtbaar, wat naar alle waarschijnlijkheid te wijten is aan de grote versterking die zich in het noorden van deze sleuf bevond.

Greppels 5 en 6 hadden een veel heterogener uitzienende vulling. Greppel 5 was met zijn breedte van 3,8m ook veel breder dan de hiervoor aangehaalde sporen. Vermoedelijk oversneede dit spoor greppel 1, waardoor deze laatste niet meer zichtbaar was in werkput 7. Gezien deze oversnijding en het eerder heterogene karakter van de vulling, kan met redelijke zekerheid gezegd worden dat greppel 5 dus jonger is als greppel 2.

Een laatste greppel (greppel 7 - spoor 3.1) werd aangetroffen in werkput 3, ten oosten van greppel 1 en ten noordoosten van greppels 2 t.e.m. 6. Deze grijze, scherp afgelijnde greppel werd slechts voor een stuk aangesneden (hierdoor kan er ook geen breedte gegeven worden voor deze greppel), desalniettemin kon er duidelijk gezien worden dat hij, net als greppel 1, een NW-ZO oriëntatie had. Er kon een randscherf rood, geglaazuurd aardewerk uit verzameld worden, die in de late tot postmiddeleeuwen moet gedateerd worden³².

³² De Groote 2004

Figuur 23: Werkput 3 met spoor 3.1 in het oosten van de sleuf (links) en scherv rood geglazuurd aardewerk uit spoor 3.1 (rechts)

Over het algemeen kan gesteld worden dat een datering van deze sporen vrij moeilijk is. Enkel in de sporen 1.8 en 3.1 werd telkens 1 scherv aangetroffen. Deze geven een datering aan in de volle tot postmiddeleeuwen.

Wel kan gesteld worden dat de greppels de huidige perceellering min of meer volgen, waardoor kan verwacht worden dat ze niet van heel oude datum zijn. Ze zijn echter wel geen van allen te zien op het bestudeerde historisch kaartmateriaal. De kaart van Deventer geeft echter eerder een algemeen beeld wat betreft het onderzoeksgebied, perceelsgrenzen zijn helemaal niet weergegeven. Bijgevolg kan er enkel gesteld worden dat de greppels vroeger te dateren zijn dan de 18de eeuw (eerste volgende bestudeerde, meer gedetailleerde kaart).

3.3.3 Muurwerk

Er werd slechts op één locatie in de sleuven muurwerk aangetroffen, namelijk in werkput 5. Het ging hier om een klein, vrij slechts bewaard stuk van een gewelfje, dat het spoornummer 5.2 meekreeg. Het zuidelijke deel van dit gewelf was sterk verstoord door recente graafwerken, vermoedelijk te linken aan de bouw van de woning in 1969.

Figuur 24: Spoor 5.2 (foto is naar het zuiden toe getrokken)

Voor de bouw van het muurwerk werden bakstenen van het formaat 20x10x5cm en een matig harde zandmortel met kalkinclusies gebruikt. Gezien het kleine formaat van de bakstenen kan ervan uitgegaan worden dat het hier om een vrij recent (19de-20ste eeuw) muurwerk gaat, vermoedelijk te koppelen aan de hier nog aanwezige gebouwen, voor aanvatten van het onderzoek. Ook was dit gewelf niet volledig bewaard, het zuidelijke deel ervan bleek sterk verstoord te zijn door recente graafactiviteiten.

3.3.4 Natuurlijke sporen

In verschillende werkputten werden sporen aangeduid die van natuurlijke oorsprong waren. Het ging hier om de sporen 1.2, 1.3, 1.5, 1.6 en 1.7 uit werkput 1, spoor 2.1 uit werkput 2, spoor 3.2 uit werkput 3 en spoor 4.4 uit werkput 4.

Deze sporen zijn het resultaat van natuurlijke processen, namelijk het ingroeien van boomwortels, het omvallen van bomen door wind en dierlijke activiteit (=bioturbatie).

4 Besluit en waardering

In opdracht van de familie Hofman en Mita De Baere (Atelier 4) heeft BAAC bvba een archeologische prospectie met ingreep in de bodem uitgevoerd op het terrein aan de Korte Dijkstraat te Dendermonde (provincie Oost-Vlaanderen). Binnen het ca. 5200 m² plangebied zal een bouwproject gerealiseerd worden. Dit zal gepaard gaan met graafwerken waardoor het bodemarchief met eventueel aanwezige archeologische resten zal verstoord worden.

Door middel van 7 sleuven en 3 kijkvensters (in totaal 8 werkputten) werd een oppervlakte van ongeveer 674m² archeologisch onderzocht op de aanwezigheid van interessante sporen. Er bleken echter slechts vier kuilen, waarvan er één als recent kon worden beschouwd en één als natuurlijk, zeven perceelsgreppels en een muurwerk aanwezig te zijn. Verder werden enkel sporen van natuurlijke oorsprong aangesneden.

Twee grachten werden, met het oog op het beantwoorden van de onderzoeksvragen, gecoupeerd. Ook de antropogene kuilen (behalve de recente kuil) werden gecoupeerd. Bij het afronden van het onderzoek, toen bleek dat er zich op het terrein geen andere archeologische sporen bevonden, werden de interessante sporen eveneens afgewerkt. Dit gebeurde met het oog op het verzamelen van vondsten (schervenmateriaal, etc...).

De aangetroffen greppels moeten vermoedelijk voor de 18de eeuw geplaatst worden, een preciezere datering is, wegens een gebrek aan materiaal, moeilijk te bekomen. Geen van de kuilen bevatte dateerbaar materiaal.

4.1 Beantwoording onderzoeksvragen

Het doel van de prospectie met ingreep in de bodem is een archeologische evaluatie van het terrein. Hierbij moeten minimaal volgende onderzoeksvragen beantwoord worden:

- *Zijn er sporen aanwezig?*

Er werden vier kuilen aangetroffen, waarvan er een van recente aard was en een mogelijk natuurlijk. Twee kuilen bleken duidelijk antropogeen te zijn, deze bleken echter vrij geïsoleerd te liggen, niet te behoren tot een structuur en ze bevatten eveneens geen materiaal.

Ook werden zeven perceelsgreppels, daterende voor de 18de eeuw, en een muurwerk uit de 19de tot 20ste eeuw aangetroffen.

- *Zijn de sporen natuurlijk of antropogeen?*

De greppels en het muurwerk zijn duidelijk van antropogene aard. Drie van de vier aangetroffen kuilen waren eveneens van antropogene aard (een ervan was eerder recent). Verder werden nog acht natuurlijke sporen aangesneden.

- *Hoe is de bewaringstoestand van de sporen (goed, gebioturbeerd,...)?*

De aanwezige sporen waren relatief ondiep bewaard. Dit is vermoedelijk te wijten aan het aftoppen en later terug aanvullen van het landschap met nieuwe grond. Gemiddeld kan een bewaarde diepte van 20cm worden voorop gesteld voor de sporen.

- *Maken de sporen deel uit van één of meerdere structuren?*

De sporen maken geen deel uit van één of meerdere structuren.

- *Behoren de sporen tot één of meerdere periodes?*

Gezien de grote afwezigheid van materiaal in de sporen is deze vraag zeer moeilijk te beantwoorden.

- *Welke aspecten verdienen bijzondere aandacht bij een eventueel vervolgonderzoek?*

Niet van toepassing.

4.2 Advies

Op basis van de afwezigheid van duidelijke, archeologische structuren binnen het plangebied adviseert BAAC bvba. geen vervolgonderzoek.

5 Bibliografie

AGENTSCHAP GEOGRAFISCHE INFORMATIE VLAANDEREN (AGIV) 2014: *Digitale bodemkaart Vlaanderen* [online], <http://geo-vlaanderen.agiv.be/geo-vlaanderen/bodemkaart/#> (geraadpleegd op 121 februari 2014)

BOVIJN M. 1983: *Oud Sint-Gillis-Bij-Dendermonde*, Dendermonde

BRUYNINCX L. 1965: *Dendermonde. Geschiedenis – Gebouwen – Folklore*, Dendermonde

CENTRALE ARCHEOLOGISCHE INVENTARIS (CAI) 2014: *Dendermonde* [online], <http://geovlaanderen.gisvlaanderen.be/geo-vlaanderen/cai/#> (geraadpleegd op 12 februari 2014).

DAUWE J. 2010: *Dendermonde in beeld. Iconografie van de stad (13de eeuw-1914)*, Dendermonde

DE GROOTE K. 2008: Middeleeuws aardewerk in Vlaanderen. Techniek, typologie, chronologie en evolutie van het gebruiksgoed in de regio Oudenaarde in de volle en late middeleeuwen (10de-16de eeuw), twee delen, *Relicta monografieën* 1, Brussel

DENDERMONDE 2014: *Geschiedenis van Sint-Gillis-bij-Dendermonde* <http://www.dendermonde.be/product.aspx?id=1550> (geraadpleegd op 12 februari 2014).

DOV VLAANDEREN 2014a: Databank Ondergrond Vlaanderen [online], <https://dov.vlaanderen.be/dovweb/html/index.html> (geraadpleegd op 12 februari 2014)

DOV VLAANDEREN 2014b: Databank Ondergrond Vlaanderen *Geografisch Zoeken* [online], <https://dov.vlaanderen.be/dov/DOVInternet/startup.jsp> (geraadpleegd op 12 februari 2014)

FEDERALE OVERHEIDSDIENST FINANCIËN 2014: Kadastrale kaarten België [online], http://ccff02.minfin.fgov.be/cadgisweb/?local=nl_BE (geraadpleegd op 12 januari 2014)

GEOPUNT 2014a: Orthografische foto [online], <http://www.geopunt.be/> (geraadpleegd op 12 januari 2014)

GEOPUNT 2014b: *Ferrariskaart* [online], www.geopunt.be, (geraadpleegd op 12 februari 2014)

GEOPUNT 2014c: *Atlas cadastral parcellaire de la Belgique* [online], www.geopunt.be (geraadpleegd op 12 februari 2014).

INVENTARIS ONROEREND ERFGOED 2014: *Hoeve Rogghemanshof*. Inventaris van het Bouwkundig Erfgoed [online]. ID 21700, <https://inventaris.onroerenderfgoed.be/dibe/relict/48770> (geraadpleegd op 12 februari 2014).

PROVINCIE OOST-VLAANDEREN 2014a: *Topografische kaarten NGI* [online], <http://www.gisoost.be/kleurentopo/> (geraadpleegd op 12 februari 2014)

PROVINCIE OOST-VLAANDEREN 2014b: *Atlas der Buurtwegen (1841)* [online], <http://www.gisoost.be/ATLASBW/> (geraadpleegd op 12 februari 2014)

6 Lijst met figuren

Figuur 1: Situering onderzoeksgebied op de topografische kaart.....	1
Figuur 2: Overzichtsplan toekomstig bouwproject	2
Figuur 3: Situering onderzoeksgebied op een orthofoto	3
Figuur 4: Situering onderzoeksgebied op de kadasterkaart.....	4
Figuur 5: Situering onderzoeksgebied op de bodemkaart van Vlaanderen	4
Figuur 6: Situering onderzoeksgebied op de tertiairgeologische kaart	5
Figuur 7: Situering onderzoeksgebied op de quartairgeologische kaart	5
Figuur 8: Kaart Jacob Van Deventer 1570 met plangebied bij benadering in rood aangeduid	7
Figuur 9: Kaart Jacques Eghels 1755-1756 (plangebied in rood aangeduid).....	8
Figuur 10: Ferrariskaart 1771-1778 (plangebied in rood aangeduid)	8
Figuur 11: Situering onderzoeksgebied op de Atlas van de Buurtwegen (ca. 1840)	9
Figuur 12: Situering onderzoeksgebied op de Poppkaart (1842 – 1879)	9
Figuur 13: Othofoto uit 2012 (rood: plangebied; geel: woning 1969; wit: overige gebouwen)	10
Figuur 14: CAI-kaart van het onderzoeksgebied met de archeologische vindplaatsen in de omgeving	10
Figuur 15: Inplanting proefsleuven en kijkvensters binnen het plangebied	13
Figuur 16: Profiel 1 in werkput 7 - dit profiel is representatief voor de gehele site	15
Figuur 17: Detail werkputten en kijkvensters (grijs: sporen; groen: natuurlijke sporen; roze diagonalen: recente verstoring; oranje: muurresten; paarse lijn: locatie profielen)	16
Figuur 18: Uitbreiding in werkput 1 met op de voorgrond spoor 1.4 (links); coupe op spoor 1.4 (midden); verdere uitbreiding werkput 1 met op voorgrond natuurlijke sporen en greppel (rechts)	17
Figuur 19: Kijkvenster rond sporen 4.2 en 4.3 (linksboven); coupe op spoor 4.2 (rechtsboven); coupes op spoor 4.3 (onder)	18
Figuur 20: Spoor 1.8 in het vlak (links) en in coupe (rechts).....	18
Figuur 21: Sleuven 6 (links) en 7 (rechts) met greppels	19
Figuur 22: Detailplan: greppels	20
Figuur 23: Werkput 3 met spoor 3.1 in het oosten van de sleuf (links) en scherp rood geglaazuurd aardewerk uit spoor 3.1 (rechts).....	21
Figuur 24: Spoor 5.2 (foto is naar het zuiden toe getrokken).....	21

7 Bijlagen

7.1 Sporenlijst

7.2 Overzichtskaart

7.3 Bodemprofielen